

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistallenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Ruohotie, H. & Sulonen, H. (2020) Audiovisuaalinen ohjausmateriaali. Teoksessa Tirronen, H., Smolander, N. & Karhe, T. (toim.) Terveyspalvelut tutuiksi - Mateas – Maahanmuuttajat terveyspalveluiden asiakkaina. Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisu, sarja B, raportteja 120, s. 52 - 55.

URL: <https://www.tamk.fi/-/julkaisu-terveyspalvelut-tutuiksi>

Audiovisuaalinen ohjausmateriaali

HELENA RUOHOTIE & HANNA SULONEN

MATEAS-hankkeessa toteutettiin terveydenhuollon eri toimintoihin liittyviä ohjausvideoita ja kaksi lyhytelokuvaa. Hankkeessa toteutettiin myös kuvakortteja visualisoimaan tilanteita, joissa on tarve hakeutua erilaisten terveyspalveluiden piiriin. Lyhytelokuvissa kuvattiin maahanmuuttajien taustaa, kulttuuria ja uskontoa sekä heidän elämäänsä Suomessa. Audiovisuaalista ohjausmateriaalia tuotettiin suomalaisen terveydenhuoltojärjestelmän toiminnoista kohderyhmän eli maahanmuuttajien käyttöön. Audiovisuaalista materiaalia voivat käyttää terveydenhuollon ammattilaiset ja kolmannen sektorin toimijat järjestäessään koulutustilaisuuksia maahanmuuttajille.

7.1 MATEAS-HANKKEEN VIDEOT

MATEAS-hankkeen audiovisuaalisen ohjausaineiston suunnittelu aloitettiin selvittämällä, millaista ohjausta maahanmuuttajat tarvitsevat terveyspalveluiden käyttöön. Maahanmuuttajat osallistuivat aktiivisesti sisällön suunnitteluun. Näin tuotettava aineisto palvelisi kohderyhmää mahdollisimman hyvin.

Työ videosisältöjen parissa aloitettiin työpajassa, johon osallistui sairaanhoitaja- ja media-alan opiskelijoita sekä maahanmuuttajia. Tilaisuus alkoi maahanmuuttajien kokemuspuheenvuoroilla. He kertoivat, millaisia kokemuksia ja mielikuvia heillä on

suomalaisista terveyspalveluista ja niiden piiriin hankiutumista. Puheenvuorot herättelivät päivän teemaan ja jo niiden perusteella syntyi vilkasta keskustelua suomalaisista terveyspalveluista. Alustuksen jälkeen työ jatkui pienryhmissä, joissa työstettiin ideoita ja ajatuksia neljästä terveyspalvelujen teemasta. Keskustelu ja työskentely olivat hyväntuulista ja idearikasta. Loppupurku venähti hivenen yliajalle; se ei innokkaita osallistujia kuitenkaan haitannut. Illan saldona oli kahdeksan idea-aihiota ohjausvideoiden sisällöistä.

Ohjausvideoiden suunnittelua jatkettiin seuraavassa pajassa, jossa pureuduttiin tarinallisuuteen ja videoiden yksityiskohtiin. Yksityiskohdat suunniteltiin huolellisesti, jotta asiassältö olisi oikea. Tarinallisuus on videoiden maailmassa tärkeää sanoman esille tuomisen kannalta. Ideoista kirjoitettiin käsikirjoituksia, joiden pohjalta kolmannessa työpajassa toteutettiin demoja. Näissä

esiintyi maahanmuuttajia ja sairaanhoitajaopiskelijoita. Jokainen tiimi teki erinomaista työtä alun rimakauhusta huolimatta. Prosessin myötä kirkastui selkeästi videoiden tarpeellisuus. Saimme valmiista demoista hyvää palautetta MATEAS-hanketiimin jäseniltä ja kohderyhmän edustajilta. Saadun palautteen perusteella päätimme jaoella terveyspalveluiden esittelyn teemoittain viiteen eri videoon, jotta terveyspalveluiden eri osat alueet nousisivat selvemmin esille.

Demojen jälkeen alkoi varsinainen käsikirjoitusvaihe, jossa kirkastettiin olennaista viestiä terveydenhuoltojärjestelmän perustoiminnoista. Videoilla esiteltiin perusterveydenhuolto, neuvolat sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, hammashuolto, erikoissairaanhoido ja akuuttisairaanhoido. Tärkeänä johtoajatuksena oli luoda selkeitä kohtauksia, joista jo kuvailmaisun kautta saisi käsityksen tapahtumista.

”

**MAAHANMUUTTAJAT
OSALLISTUIVAT AKTIIVISESTI
SISÄLLÖN SUUNNITTELUUN. NÄIN
TUOTETTAVA AINEISTO
PALVELISI KOHDERYHMÄÄ
MAHDOLLISIMMAN HYVIN.**

KUVA 11. MATEAS-videoiden kuvaustilanne aiheena Neuvola, kouluterveydenhuolto ja opiskelijaterveydenhuolto (Helena Ruohotie)

KUVA 12. Pienoisdokumentti Mahmoudin tarina Libanonista Suomeen (MATEAS-hanke)

Replikointikieleksi valittiin suomi ja ohjeistukset tehtiin hankesuunnitelmassa mainituilla kielillä.

Kuvaukset toteutettiin kolmen päivän aikana ja niiden toteuttajaksi valikoitui kilpailutuksen kautta pirkanmaalainen tuotantoyhtiö. Ammattitaitoinen kuvaaja ja pieni tiimi mahdollistivat tehokkaan työkentelyrytmin. Videon esiintyjät olivat pääosin maahanmuuttajia, jotka heittäytyivät antaumuksella ja innolla rooleihinsa kameraa pelkäämättä. Kaikista videosta tehtiin vaadittavat kieliversiot: arabia, dari, englantia, persia, somali sekä selkosuomi. Jälkityövaiheessa yllättävä haaste oli kieliversioiden teko, sillä esimerkiksi arabiankielinen virke on ääneen lausuttuna huomattavasti pidempi kuin suomeksi tai englanniksi sanottuna. Tämä seikka otettiin huomioon rauhallisella kuvaleikkauksella, joka mahdollisti kieliversioiden toteuttamisen samalle pohjalle.

MATEAS-hankkeen asiantuntijat olivat suureksi avuksi tuoden käsikirjoitusprosessiin terveydenhuollon näkemystä. Videoiden tekeminen oli kokonaisvaltaista yhteistyötä. Videoilla esiintyi hanketiimin jäseniä, hoitotyön opiskelijoita, kokemusasiantuntijoita ja maahanmuuttajia. Ilman heitä videoiden synty olisi ollut mahdotonta. Lääketieteellisenä asiantuntijana toimi pirkanmaalainen lääkäri. Hän kävi kuvauksissa ja opasti esiintyjä käyttämään oikeanlaisia otteita ja tarkasti sisällölliset yksityiskohdat.

7.2 LYHYTELOKUVAT

Hankkeessa tuotettiin kaksi lyhytelokuvaa maahanmuuttajista. Tämä muotoutui lopulta ajatukseksi kahdesta pienoisdokumentista, johon hankkeen Tampereen evankelis-luterilaisen seurakuntayhtymän asiantuntija koekuvasi ja haastatteli mahdollisia päähenkilöitä. Tässä vaiheessa haasteeksi nousivat henkilöiden taustat. Hiljattain Suomeen saapuneet maahanmuuttajat eivät olleet valmiita esiintymään kasvoillaan elokuvassa, jota oli tarkoitus levittää vapaasti YouTubessa.

Lopulta saimme kontaktin syyrialaisperheeseen, joka oli saapunut Suomeen pari vuotta aiemmin. He kutsuivat meidän kahden hengen toimittaja-kuvaajatiimin kotiinsa tutustumaan heidän arkeensa ja ajatuksiinsa. Oli todella vaikuttavaa nähdä, kuinka hienosti he olivat rakentaneet elämänsä uudessa maassa, lyhyessä ajassa sotaolojen ja vaarallisen matkan jälkeen. Ensi tapaamisen jälkeen perheeseen syntyi toinen lapsi, minkä jälkeen teimme kuvauksia kolmena päivänä arjen lomassa. He kertoivat ajatuksiaan omasta kulttuuristaan, kulttuurieroista, perhekäsityksistään ja kodista. Yhteistyö pirkanmaalaisen tuotantoyhtiön kanssa jatkui myös tässä. Kuvaajan kokemus välittyi rauhallisuutena ja selkeytenä myös päähenkilöille, mikä edesauttoi rennon tunnelman luomisessa.

Toiseen pienoisdokumenttiin saimme Pirkanmaalla aktiivisesti vaikuttavan Libanonista Suomeen muuttaneen henkilön. Hän oli aktiivisesti mukana jo ohjevideoiden teossa ja kertoi mielenkiintoisia ajatuksia suomalaisista ja kotoutumisesta. Hän on asunut Suomessa jo noin 30 vuotta ja toiminut luottamustehtävissä muun muassa jäsenenä Tampereen kaupungin maahanmuuttajaneuvostossa.

”

**AIDOT TARINAT HERÄTTÄVÄT
TUNNEREAKTIOITA JA TARJOAVAT
KURKISTUKSEN IHMISYYDEN
PERUSKYSYMYSTEN ÄÄRELLE.**

Videoiden fokus muotoutui henkilöiden kautta siten, että kulttuurillisten erojen esiin nostamisen sijaan keskiöön nousi ihmisyyden ja sopeutuminen vieraaseen maahan. Aidot tarinat herättävät tunnereaktioita ja tarjoavat kurkistuksen ihmisyyden peruskysymysten äärelle.

7.3 KUVAKORTIT

MATEAS-hankkeen yhtenä toimintona oli tuottaa kuvakortteja suomalaisen terveydenhuollon tilanteisiin, joissa yhteistä kieltä ei löydy. MATEAS-hankkeen järjestämissä työpajoissa ja maahanmuuttajien koulutusten pilotoitien palautteissa tuli useaan otteeseen esille, että kuvakortit ovat tarpeellista tukimateriaalia myös selkeyttämään koulutuksia ja parantamaan asioiden ymmärtämistä. Kuvien käyttö on tärkeää varsinkin silloin, kun koulutukseen osallistujan suomen kielen taso ei ole vielä kovin vahva. Kuvien merkityksestä ja käytöstä esimerkiksi kieli-taito-ongelmien ratkaisuna on mainittu luvussa 4.1 Maahanmuuttajien kouluttaminen. Maahanmuuttajien kouluttamisessa on tärkeää käyttää monipuolista koulutusaineistoa, kuten esimerkiksi kuvakortit.

Kuvakortit muokattiin Papunetin kuvapankin kuvista tukemaan maahanmuuttajien oppimista. Kuviin on otettu suomalaisen terveydenhuollon keskeisiä käsitteitä yleisellä tasolla siten, että niitä voi käyttää eri puolilla Suomea. Kuvien julkaisuun MATEAS-hankkeen yhteydessä ja logolla varustettuna on saatu lupa Papunetistä. Kuvakortit käsittävät kiireellisen hoidon, terveysaseman/ terveyskeskuksen, sairaalan, röntgenin, laboratorion, äitiys- ja lastenneuvolan, koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon ja hammashuollon.

KUVA 13. MATEAS-kuvakortti aiheesta kiireellinen hoito (MATEAS-tiimi)